

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
เขตตรวจราชการที่ 3

คณกร ตันวิบูลย์ศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ คณะกร ดันวิบูลย์ศักดิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์น่านวิ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์น่านวิ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ถัดดา สุขปรีดี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 5 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณา จากอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี ซึ่งเป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิหัญ สมพงษ์ธรรม และ รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วยดีตลอดระยะเวลา ในการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด ประธานกรรมการสอบ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข ทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังปรากฏชื่อ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้กรุณาและอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งผู้พิมพ์หนังสือและเอกสารที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิทยาการต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

คณกร ตันวิบูลย์ศักดิ์

48990020: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์/ ผู้บริหารสถานศึกษา/ เขตตรวจราชการที่ 3

คณกร ดันวิบูลย์ศักดิ์: คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3

(DESIRED CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN INSPECTION BUREAU

REGION 3) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ภารดี อนันต์นารี, กศ.ค., เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, ก.ค.,

140 หน้า, ปี พ.ศ. 2550.

การศึกษาวิชาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารชายและหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการมอบหมายงาน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารน้อยกว่า 10 ปี กับประสบการณ์การบริหาร 10 ปีขึ้นไป โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมนุษยสัมพันธ์และระเบียบวินัย ด้านความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี และความสามารถในการบริหารงานทรัพยากรบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
5. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

48990020: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: DESIRED CHARACTERISTICS/ SCHOOL ADMINISTRATORS/ INSPECTION BUREAU REGION 3

KANAKORN TONVIBOOLSAK: DESIRED CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN INSPECTION BUREAU REGION 3. ADVISORY COMMITTEE: PARADEE ANANAWEE, Ed.D., JAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., 140 P. 2007.

The purpose of this research was to study desired characteristics of school administrators in inspection bureau region 3. The samples comprised 335 school administrators in Inspection Bureau Region 3. The research instruments used in this study were rating questionnaires concerning personal and professional characteristics of educational administrators. Statistics used for analyzing the data were mean score, standard deviation, t-test, the one-way analysis of variance and comparison in pairs by Newman-Keuls Method.

The research resulted as follows;

1. The characteristics of the administrators required in the Inspection Bureau Region 3 both as a whole and in particular aspects were found of being at a high level.
2. The characteristics of the administrators required in the Inspection Bureau Region 3 as commented by both male and female administrators as a whole were found of being indifferent except for the area of relationship and the capability in assigning jobs which were found of being different with statistical significance ($p < .05$).
3. The characteristics of the administrators required in the Inspection Bureau Region 3 commented by administrators who have been working in this area less than 10 years and up to 10 years as a whole were found of being indifferent except for the areas. There are some exceptions in of human relationship and discipline, the capability for using innovation and new technology and the capability for human resource administration which were found of being different with statistical significance ($p < .05$).
4. The characteristics of the administrators required in the Inspection Bureau Region 3 as commented by administrators who had bachelor degree or higher degrees as a whole were found of being indifferent except for the area of responsibility which was found of being different with statistical significance ($p < .05$).
5. The characteristics of the administrators required in the Inspection Bureau Region 3 as commented by administrators who had been working with the government and the ones who had been working with the private sector as a whole were found of being indifferent except for the area of relationship which was found of being different with statistical significance ($p < .05$).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
คำถามในการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
กรอบความคิดในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารแ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การบริหารสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 3.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	16
คุณลักษณะของผู้นำ.....	24
คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา.....	27
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	60
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิจัย.....	100
อภิปรายผลการวิจัย.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก.....	115
ภาคผนวก ข.....	119
ภาคผนวก ค.....	122
ภาคผนวก ง.....	129
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด.....	59
2	จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำนวนตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และประเภทสถานศึกษา.....	65
3	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามด้านคุณลักษณะส่วนตัวและด้านคุณลักษณะวิชาชีพ.....	67
4	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว โดยรวมและรายด้าน.....	67
5	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ด้านคุณลักษณะวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน.....	68
6	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามเพศ.....	69
7	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	71
8	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	73
9	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา.....	75
10	การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ.....	77
11	การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	78
12	การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทสถานศึกษา	81
14 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษาของรัฐ.....	83
15 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษาภาคเอกชน...	88
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษาภาครัฐ โดยรวม และรายด้าน.....	92
17 การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 จำแนกตามประเภทสถานศึกษาภาคเอกชน โดยรวม และรายด้าน.....	95
18 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกตามประเภทสถานศึกษาภาครัฐ.....	98
19 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 ด้านคุณลักษณะวิชาชีพ ด้านความสามารถ ในการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามประเภทสถานศึกษาเอกชน.....	99
20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	120
21 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3.....	123

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
---	----------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University